

שְׁהִיא הָעוֹלָם שֶׁל הַזָּכָר. ה"א
הָעֵלְיוֹנָה וְה"א הַתַּחְתּוֹנָה, זו
תְּלוּיָה בְּזָכָר וְזוּ וְדַאי בְּנִקְבָּה.
וּמְשׁוּם כִּף אַבְרָהָם עָלָה בְּה"א
שְׁלֹמֶעֱלָה, וְשָׂרָה יָרְדָה בְּה"א
שְׁלֹמֶטָה.

עוֹד, שְׁכַתּוּב פֶּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ,
וְלִמְדֵנוּ זֶרְעֶךָ - זֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ,
שְׁהִיָּה מִתְחִיל לְהַכְנִס בְּבְרִית
הַזוּ. וּמִי שְׁמִתְחִיל לְהַכְנִס בְּבְרִית
הַזוּ - נִכְנָס. וּמְשׁוּם כִּף הַגֵּר
שְׁמִתְגֵּיר נִקְרָא גֵר צָדֵק, מְשׁוּם
שֶׁלֹּא בָּא מִגְזֵעַ קְדוֹשׁ שְׁנִמּוּלוּ.
וְעַל כֵּן, מִי שְׁנִכְנָס בְּזֶה - שָׁמוּ
כְּזֶה: אַבְרָהָם. מְשׁוּם כִּף כְּתוּב בּוֹ
כֶּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ, וְזֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ,
וְנִמְסָר לוֹ ה"א. וְאִם לֹא נִמְסְרָה
ה"א לְשָׂרָה, הִיָּה לוֹ לְאַבְרָהָם
לְהוֹלִיד לְמֶטָה, כְּמוֹ שֶׁהִכָּה הַזוּ
מוֹלִידָה לְמֶטָה.

אַחַר שְׁנִמְסְרָה לְשָׂרָה ה"א,
הַתַּחְבְּרוּ שְׁתֵּי הַהִי"ן יַחַד
וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וּמֵה שְׂיָצָא
מֵהֶם הוּא יו"ד. מְשׁוּם כִּף יו"ד
אוֹת הַרְאֵשׁ שֶׁל יִצְחָק, וְזָכָר. מִכָּאֵן
מִתְחִיל הַזָּכָר לְהִתְפַּשֵּׁט, וְעַל כֵּן
כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית בֵּא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא
לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בֶּךָ. יִצְחָק
הוֹלִיד לְמַעְלָה, שְׁכַתּוּב (מִיכָה ז)
תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וְיַעֲקֹב הַשְּׁלִים
הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אַבְרָהָם בָּזָה
נֶאֱחָז וְלֹא יוֹתֵר, וְהָרִי כְּתוּב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם? אֵלֶּא חֶלְקוֹ כִּף הוּא,
מְשׁוּם שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי
הָעוֹלָם. אֲבָל לְהוֹלִיד - כָּאֵן הוּא
אֲחִזוּ וּמִכָּאֵן מִתְחִיל, וְעַל כֵּן לֹא
נִמּוּל אַבְרָהָם אֵלֶּא בֶּן תְּשׁוּעִים
וְתִשׁוּעַ שְׁנָה, וְסוּד הַדְּבָר הָרִי
יְדוּעַ, וּבִאֲרֻנוֹהוּ כִּמְשַׁנְתָּנוּ.

וּמְשׁוּם כִּף יִצְחָק, הַדִּין הַקָּשָׁה,
יָצָא לְאֲחִזוּ לְחֶלְקוֹ וְלְהוֹלִיד,
וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל כֵּן יַעֲקֹב
הַשְּׁלִים הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד

אַבְרָהָם סָלִיק לְעֵילָא וְנָטִיל רְזָא מֵה"א עֲלָאָה
דְּאִיהוּ עֲלֵמָא דְדְכּוּרָא. ה"א עֲלָאָה וְה"א
תַּתְּאָה, הֵאֵי תֵלְאָ בְּדְכּוּרָא, וְהֵאֵי בְּנִיִּקְבָּא
וְדַאי. וּבְגִין כִּף אַבְרָהָם סָלִיק בְּה"א דְעֵילָא,
וְשָׂרָה נִחְתָּא בְּה"א דְלַתְתָּא.

תּוּ דְכַתִּיב פֶּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ. וְתִנָּא זֶרְעֶךָ, זֶרְעֶךָ
מִמֶּשׁ, דְּהָוָה שְׂאֵרֵי לְמִיעֵל בְּהֵאֵי קַיִים,
וּמֵאֵן דְּשְׂאֵרֵי לְמִיעֵל בְּהֵאֵי קַיִים עָאל. וּבְגִינֵי
כִּף גֵּינְרָא דְאַתְגְּזוּר גֵּר צָדֵק אִקְרִי בְּגִין דְלֵא
אַתָּא מִגְזֵעָא קְדִישָׁא דְאַתְגְּזוּרוּ, וְעַל דָּא מֵאֵן
דְעָאל בְּהֵאֵי שְׁמִיָּה פְּהֵאֵי אַבְרָהָם, בְּגִין כִּף
כְּתִיב בִּיָּה פֶּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ, זֶרְעֶךָ מִמֶּשׁ.
וְאַתְמָסֵר לִיָּה ה"א. וְאִי לֹאֹ דְאַתְמָסֵר ה"א
לְשָׂרָה הָוָה לִיָּה לְאַבְרָהָם לְאוֹלִיד לְתַתְּאָ כְּמָה
דְּהֵאֵי כ"ה אוֹלִידֵת לְתַתְּאָ.

בְּתַר דְאַתְמָסֵרֵת ה"א לְשָׂרָה אַתְחַבְּרוּ תְרִין
הַהִי"ן כְּחֻדָּא וְאוֹלִידוּ לְעֵילָא, וּמֵאֵי
דְנִפְק מִנֵּיהוּ הוּא יו"ד, בְּגִינֵי כִּף יו"ד אֵת
רִישָׁא דְיִצְחָק דְכָר. מִכָּאֵן שְׂאֵרֵי דְכּוּרָא
לְאַתְפַּשְׁטָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כֵּא) פִּי
בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא בֶּךָ. יִצְחָק
אוֹלִיד לְעֵילָא דְכַתִּיב, (מִיכָה ז) תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.
יַעֲקֹב אֲשֵׁלִים כֹּלָא.

וְאִי תִימָא וְכִי אַבְרָהָם בְּהֵאֵי אַתְאַחִיד וְלֹא
יִתִיר, וְהֵא פְּתִיב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֵלֶּא
חוֹלְקָא דִילִיָּה כִּף הוּא בְּגִין דְעֵבִיד חֶסֶד עִם
בְּנֵי עֲלֵמָא. אֲבָל לְאוֹלִידָא הֵכָּא אַחִיד וּמֵהֵכָּא
שְׂאֵרֵי. וְעַל דָּא לֹא אַתְגְּזוּר אַבְרָהָם אֵלֶּא בֶּן
תְּשׁוּעִים וְתִשׁוּעַ שְׁנָה. וְרְזָא דְמִלָּה הָא אַתְיִידַע
וְאוֹקִימָנָא בְּמִתְנִיתָא דִילָן.

וּבְגִין כִּף יִצְחָק דִּינָא קִשְׂיָא נִפְק לְאַחֻדָּא
לְחוֹלְקִיָּה, וְלְאוֹלִידָא וְחֶסֶד אִקְרִי, וְעַל
דָּא יַעֲקֹב אֲשֵׁלִים כֹּלָא מֵהֵאֵי סְטָרָא וּמֵהֵאֵי

הנה. מצד האחיזה אברהם ויצחק לחלקם למעלה היא השלמות. מהצד שנתן להם להוליד מלמטה למעלה היא שלמות. ועל כן כתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בו נאחזו הגונים ממעלה וממטה.

ועל כן כתוב כאן שירה, שכתוב (שם ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי. שזה נקרא להוליד זכר, שהרי נקרא ידו טרם שיבא לעולם. ויש אומרים, [ה] אשירה נא לידידי - זה אברהם, שנאמר (ירמיה יא) מה לידידי בביתי. ואברהם ירש ירשה של נחלת החלק הזה. אבל [על] מה שאמרנו שזה יצחק - כך זה.

שירת דודי לכרמו - זה הקדוש ברוך הוא שנקרא דודי, שכתוב (שיר ה) דודי צח ואדום. ידידי - אוהו בדודי, זכר, וממנו נטע פרום, שכתוב פרום היה לידידי.

בקרן בן שמן, מה זה בקרן בן שמן? אלא במה יצא הפרו הזה ובמה נטע? חזר ואמר בקרן, מה זה קרן? שכתוב (יהושע ו) בקרן היובל. בקרן היובל מתחיל. והקרן הזו אחוזה באותו הזכר שנקרא בן שמן.

מה זה בן שמן? כמו שנאמר בן חורים, ושניהם דבר אחד. שמן, שמשם שופע שמן וגדלה להדליק המאורות, ומשום כך בן שמן. והשמן והמשחה הללו שופעים ויוצאים ומדליקים מאורות, עד שנוטל אותו וכוונס אותו הקרן הזה. וזה נקרא קרן היובל. משום כך אין משיחת המלכות אלא בקרן, ועל כן נמשכה מלכות דוד, שנמשח בקרן ונאחז בו.

ויעקבהו ויסלקהו - פטבעת הזו שמקיפה את כל הצדדים. ויסלקהו - שהסיר ממנו ומחלקו

סטרא, מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לחולקיהון לעילא הוא שלימותא. מסטרא דאתיהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלמותא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. ביה אתאחידו גוונין מעילא ומתתא.

ועל דא כתיב הכא שירה דכתיב, (ישעיה ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי, דהא אקרי לאולדא דכר, דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. ואית דאמרי (דא) אשירה נא לידידי דא אברהם כמה דאת אמר, (ירמיה יא) מה לידידי בביתי. ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא, אבל (על) מה דאמינא דדא יצחק הכי הוא.

שירת דודי לכרמו. דא קדשא בריך הוא דאקרי דודי דכתיב, (שיר השירים ה) דודי צח ואדום. ידידי, אחיד בדודי דכר ומניה אתנטע פרום, דכתיב פרום היה לידידי.

בקרן בן שמן. מאי בקרן בן שמן. אלא במה נפיק האי פרום ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן. מאי קרן דכתיב, (יהושע ו) בקרן היובל. בקרן היובל. והאי קרן אתאחיד בההוא דכר דאקרי בן שמן.

מהו בן שמן כמה דאת אמר בן חורין. ותרווייהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו לאדלקא בוצינין, ובגין כך בן שמן. ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק בוצינין עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרן, ודא אקרי קרן היובל. בגיני כך לית משיחותא דמלכותא אלא בקרן, ועל דא אתמשך מלכותא דדוד דאתמשח בקרן ואתאחיד ביה.

ויעקבהו, ויסלקהו כהאי עזקא דאסתחר לכל